

І.О. ВОЛЯНЮК
(Кременець)

ОЙКОНІМИ ПІВНІЧНОЇ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ XV ст.

УДК 811. 161. 242

Воляннюк І.О. Ойконіми Північної Тернопільщини XV ст.; 12 стор.;
кількість бібліографічних джерел – 38; мова українська.

Анотація. У статті здійснено семантико-словотвірний аналіз ойконімів Північної Тернопільщини XV ст. у порівнянні з сусідніми історико-етнографічними регіонами, показано продуктивність основних словотвірних моделей ойконімів цієї території протягом XV та XX століть.

Ключові слова: апелятив, дослідження, ойконім, особова назва, посесив.

Resume. The article deals with the semantic-and-word-forming analysis of the oykonyms of the North Ternopil Region in the 15-th century as compared with the neighbouring historical-and-ethnographic regions. The productivity of the basic word-forming patterns of the 15-th and 20-th cc. is shown.

Key words: apelative, research, oykonim, personal name, possessive.

В “Історії української мови”, у підрозділі, присвяченому становленню ойконімії системи України, Л. Масенко у відповідності з вимогами радянського мовознавства стверджує, що “розвиток староукраїнської топонімії XIV – XVст. відбувався на основі топонімічної спадщини, успадкованої від давньоруської епохи. Шар давньоруської топонімії становив базу, на якій формувались у досліджуваний період топонімічні системи трьох східнослов’янських мов – російської, української і білоруської. Основні тенденції топонімічного розвитку, намічені у східнослов’янській топонімії IX – XIII ст., зумовили даліше розгортання й удосконалення семантичних і словотвірних типів староукраїнської топонімії XIV – XVст.” [7, с. 631]. Зрозуміло, подібне твердження не відповідає реальному стану речей. Насправді ж ойконіміїна система України бере свій початок ще з праслов’янського періоду.

Джерела XV ст. повідомляють про існування чотирьох городів на досліджуваній нами тери-торії: Кременець, Збараж, Колоден, Вишневець. Кременець залишився в доменіальній власності великого князя литовського, а решта три належали князям Несвіцьким та спорідненим з ними князям Збаразьким і Вишневецьким. Замки виконували цілу низку функцій, найголовнішою з яких був, зви-чайно, захист їх власників, причому не тільки від нападів татар, а й від наїздів сусідів, а також від проявів соціального протесту підданих. Підтвердження цього можна знайти в тогочасних джерелах, особливо на сторінках книг Кременецького замку, запроваджених десь на початку 40-х рр. XVI ст., та кременецьких гродських книг, які через чверть століття прийшли на зміну попереднім [9, с. 19-20].

Отже, типовою формою поселень на Волині в кінці XV ст. були містечка, які виникали переважно на місці вже існуючих населених пунктів. Містечка часто були адміністративно-господарськими центрами, резиденціями магнатів і шляхти, частково – осередками культури. Частина таких містечок згодом утратила статус міст і перетворилась у села (наприклад, город Колоден згадується ще в 1463 р. [AS I, с. 54], а згодом – село Колодне (сучасне с. Колодно, Зб.)), частина містечок зберегла свій статус міста.

У писемних пам’ятках XV ст. на території Північної Тернопільщини нами виявлено 52 ойконіми.

Найпродуктивнішими в ойконімії досліджуваного регіону є відпатроніміні ойконіми на **-івці**, **-инці** (13 назв поселень). Шість із них походять від патронімів, мотивованих слов’янськими автохтонними відапелятивними іменами чи пізнішими прізвиськами. Наприклад, ойконім *Котюжинці* (1444 р. – *Kotiuzynce* [AS I, с. 39]) походить від патроніма *котюжинці* “рід чи піддані Котюги”, ОН Котюга < Коть, Котыга [Туп., с. 203]. Назва поселення *Млинівці*

(1482р. – Млиновці [AS I, с. 80]) могла виникнути від апелятива *млинівці* “люди, що жили, оселилися коло млина”, не виключено також, що це відпатронімний ойконім, пор. ОН Млинко, Млинек [Мор., с. 128]. Ойконім *Мусорівці* (1463 р. – Мосоревцы [AS I, 54]) утворено від патроніма *мусорівці* “рід чи піддані Мосора” [Const., с. 327]; зміна кореневого -о- на -у- відбулася, можливо, під впливом апелятива *мусор* “сміття”. *Опрілівці* (1463 р. – Опріливцы [AS I, с. 54]) походить від патроніма *опрілівці* “рід чи піддані *Оприла”, пор. Опръ [Мор., с. 144]. Ойконім *Пищатинці* (1449р. – Пищатинцы [РИБ XXVII, с. 110]) утворено від патроніма *пищатинці* “рід чи піддані Пищати”, пор. ст. чес. Ріліаата [Svob., с. 165]. Назва поселення *Розношинці* (1463р. – Розношинцы [165 I, с. 54]) походить від патроніма *розношинці* “рід чи піддані *Рознос(ш)а”, пор. Розвадь, Розвода, Розгарь, Розгудь, Розрой та ін. [Мор., с. 168], “поселення, яке заселяють *розношинці*”. Ойконім *Черниківці* (1463 р. – Черниковцы [AS I, с. 54]) утворено від патроніма *черниківці* “рід чи піддані Черника” [Туп., с. 425] (з пізнішою зміною [к] на [х]). Можливо, за асоціацією до прізвища Черних, Черниш.

Така ж кількість (6) ойконімів на -**івці**, -**инці** походить від патронімів, мотивованих християнськими іменами. Так, ойконім *Влащинці* (1463 р. – Влашиновцы [AS I, с. 55], 1895р. – Właszyńce [SG XIII, с. 696]) утворено від патроніма *влащинці* “рід чи піддані Власка”, ОН Власко < Влас = Улас [ВІЛ, с. 48]. Назва *Кинахівці* (1482 р. – Конаховичи [AS I, с. 81], 1583 – z ... Kopachowiecz [ŻD XIX, с. 132]) походить від *кинахівці* “рід чи піддані Кінаха”, “поселення, яке заселяють *кинахівці*”, ОН Кинах < Конон (Конош, Кінаш) [ВІЛ, с. 68]. Ойконім *Матвіївці* (1449 р. – Матъфеевцы [РИБ XXVII, с. 110]) утворений від *матвіївці* “рід чи піддані Матвія”, “поселення, яке заселяють *матвіївці*”. Назва поселення *Олишківці* (1463 р. – Олишковцы [AS I, с. 54]) походить від *олишківці* “рід чи піддані Олишка”, ОН Олишко < Олексій [ВІЛ, с. 85]. Ойконім *Охрімівці* (1463 р. – Охрѣмовцы [AS I, с. 54]) утворений від патроніма *охрімівці* “рід чи піддані Охріма” [ВІЛ, с. 88], “поселення, яке заселяють *охрімівці*”. Назва поселення *Шимківці* (1463 р. – Шимковцы [AS I, с. 54]) походить від патроніма *шимківці* “рід чи піддані Шимка”, “поселення, яке заселяють *шимківці*”, ОН Шимко < Симон (часте чергування [ш] – [с]).

Друге місце за кількістю фіксацій у документах XV ст. належить відродинним ойконімам на -**и/-і** (11 назв поселень). Цей тип назв поселень займає також другу позицію в ойконімії Опілля цього ж періоду [5, с. 12]. Характерно, що на Покутті ойконіми на -**и/-і** у XV ст. знаходяться на четвертому місці за продуктивністю [1, с. 29], а на Буковині серед новотворів XV ст. ці назви поселень знаходяться на передостанньому місці [3, с. 12].

В основах більшості відродинних ойконімів на **-и/-і** засвідчені давньослов'янські відапелятивні імена чи пізніші прізвиська: *Бакоти* – (1463 р. – у джерелі помилково подано назву в сингулярній формі – Бакота (!) [AS I, s. 55], 1583 р. – z Bakot [ŽD XIX, s. 132]) – від родинної назви *Бакоти* “родина *Бакоти*” < ОН Бакота [Мор., 6] шляхом перенесення назви людей на їх поселення; *Бодаки* – (1482 р. – Бодаки [AS I, s. 81]) – від *Бодаки* “родина *Бодака*”, пор. Бодяк [СП, с. 50]; *Борсуки* – (1463 р. – Бурсуковцы [AS I, s. 55]; 1629 р. – Борсуки [Бар., с. 115]), варіант ойконіма *Борсукивці* ілюструє зміни, що відбувалися в ойконімійній системі в процесі історичного розвитку Волині: відпатронімії онім *Борсукивці* (з перв. знач. “рід чи піддані Борсука”) протягом століть видозмінюється і переходить у відродинну назву *Борсуки* – від *Борсуки* (“родина *Борсука*” [СП, с. 53]) – шляхом перенесення назви людей на їх поселення; *Верняки* – (1463 р. – Верняковцы – [AS I, s. 54], 1668р. – “...połowe części folwarku Wierhiaków...” [ПИВЕ, с. 302]) – від *Верняки* “родина **Верняка*”, можливо, **Верняк* походить від *Вербняк* [8, с. 23]; *Луб'янки* (*Вищі, Нижчі*) – (1463 – Вищі Луб'янки – [ТЕС I, с. 271]; Нижчі Луб'янки – [ІМС, с. 315]) – від *Луб'янки* “родина *Луб'янка*” < ОН **Луб'янка* або **Луб'янка* пор. *Луб'як* [Богд., с. 166] < апелятива *луб'янка*, “т.с., що *лубинька* (бот.), вид неїстівних грибів”, пор. *луб'янка* “виріб з лубу”, “виріб, обшитий лубом” [ЕСУМ III, с. 297] або “візок, обшитий лубом” [Гр. III, с. 379]. Не виключено також, що *луб'янки* – це службова назва – *луб'янки* – “люди, що виготовляли вироби з лубу”. *Киданці* – (1464 – Киданці – [ІМС, с. 313]; [ТЕС II, с. 66]) – від *Киданці* “родина **Киданця*”, пор. ОН Койда [СП, с. 181]. Можливо, ойконім *Киданці* походить від Койданці. Село Кийданці, що на Покутті, в історичних документах фіксується у різних варіантах: Койданець, Куйданці, Кійданці, Кийданці. На думку Д. Бучка, варіанти цього топоніма “є наслідком передачі ненаголошеного **-о-** як **-у-** (так зване укання), а варіант ойконіма, засвідчений в українських виданнях з кореневим **-і-** виник унаслідок переходу **-о-** в **-і-** перед **-й**» (див. [2, с. 77]). Для української мови не характерне сполучення **кі**, тому воно замінилось на **ки**. *Новики* – (1463 р. – Навиковцы – [AS I, s. 54], 1518 р. – Nowiki – [AS III, s. 166-168]) – від *Новики* “родина *Новика*” < ОН *Новик* [Богд., 203] < апелятива *новик* “молодий місяць” [Гр. II, с. 568]; *Ходаки* – (1468 – Chodaki – [AS III, s. 20]) – від *Ходаки* “родина *Ходака*” < апелятива *ходак* = постіл, личак [Гр. с. IV, 407].

В основі одного ойконіма на **-и** засвідчене християнське ім'я у повній суфіксальній формі: *Іванчани* (1463 – Иванчаны [AS I, s. 54]) утворено від *Іванчани* “родина *Іванчана*” < ОН **Іванчан*, пор. *Іванчак* [СП, с. 158] < *Іван*. Не можна також відкинути можливості того, що суф. **-ан-и** у цьому випадку

міг виконувати патронімічну функцію, тобто *Іванчани* < *іванчани* “нащадки або піддані *Іванка*”: *Іванк(о)* + **ан-и** > *Іванчани*.

Третю позицію щодо кількісного показника фіксацій XV століття займають посесивні ойконіми на **-ів (>-ов), -ин** (5 назв поселень). Ойконім *Буглів* уперше згадується з 1463р.: Баглов (!) [AS I, s. 54], 1583 р. – z...Bukłowa [ŻD XIX, s. 136], 1619 р. – имѣній ея: Буглова... [АЮЗР 6/І, с. 142]. Утворений від ОН *Бугель* [Богд., с. 26]. Назва *Бутин*, яка вперше зафіксована у документах із 1463 р. – Бутинь [AS I, s. 665], є посесивом на **-ин** від ОН *Бута* [Мор., с. 30] < *Бутовить* [Мор., с. 30], *Бутримь* [Туп., с. 6]. Про поселення *Ванжулів* в історико-статистичному описі церков і приходів Волинської єпархії М. Теодоровича говориться, що в акті від 1442р. *Ванжулів* згадується як *Вандруга* [Теод. III, с. 234], однак у документі з 1583 р. знаходимо: z Wandzulowa [ŻD XIX, s. 133], 1629 р. – Ванжулів [Бар., с. 116; карта]. Ойконім *Ванжулів* утворено від не виявленого нами антропоніма **Ванджул/*Ванжул* і посесивного суф. **-ів**. Що стосується первісного варіанта – *Вандруга*, гадаємо, це може бути форма родового відмінка імені *Андруг* (=Андрух < Андрій) зі значенням приналежності. Назва *Маневе* (1463 р. – *Манев* – [AS I, s. 55]) – походить від ОН **Мань*, пор. *Мане* [Мор., с. 118], що є гіпокористиком композитного імені *Маниславь* [Мор., с. 118], і суфікса **-ев -е**. Твірна основа ойконіма *Почайв* (1578 р. – *Почаев* – [PM VI, с. 323]) є гіпокористичним варіантом від двочленного давньослов'янського імені **По [зна] чай* або **По [зде] чай* [10, с. 183]. ОН *Почай* [Мор., с. 155] утворилася шляхом усічення першого препозиційного компонента *Позна* чи *Позде* до одного складу *По* - .

Архетипічні утворення з суф. **-*јь (-*ј-е, -*ј-а)** засвідчені у документах XVст. чотирма одиницями: *Івання*, *Рибча*, *Ридомиль*, *Тараж*. Ойконім *Тараж* (1463 р. – *Тараж* – [AS I, s. 55]) – походить від давньослов'янського композитного імені **Тарадь*, яке утворилося внаслідок синкопи імені **Та[то]рад*, і посесивного суф. **-*јь**. Назва поселення *Івання* вперше засвідчена під 1440р. – villas Ywanye in terra Russie [Z dok. VII, s. 78] – утвор. від імені *Іван* та суф. **-*ј-е**. Ойконім *Рибча* (1434 р. – *Рыбча* [АЮЗР 8/IV, с. 133]) утворений від ОН *Рыбка* [Мор., с. 170] та суф. **-*ј-а**. Назва поселення *Ридомиль* (1430 р. – *Рыдомль* – [АЮЗР 7/І, с. 4–6]) утворена від ОН *Радомиль* [Мор., с. 169] та суф. **-*јь**.

Ойконіми на **-івк-а** – порівняно нова топонімна модель. Її виникнення, на думку М. Кордуби, є результатом “колонізаційної діяльності володарів та великих землевласників” [4, с. 15]. На досліджуваній нами території пам'ятки XV ст. фіксують 4 назви цього типу. Твірними основами трьох із них є слов'янські відапелятивні антропоніми прізвиськового типу. Так,

ойконім *Борцівка* (1430 р. – Борщовка – [АЮЗР 7/І, 4–6, с. 48]) утворений за допомогою суфікса **-іvk -a** (< **-овк -a**) від слов'янської відапелятивної ОН *Борць* [Туп., с. 62]. Назву поселення *Решнівка* (1463 р. – Рашневка – [AS I, s. 55], 1601 р. – Решнівка [КЗС ІІ, с. 25]) утворено за допомогою суф. **-іvk -a** (< **-овк -a**) від ОН **Решен*, пор. ОН *Решенов* [СП, с. 299], *Решко* [Туп., с. 336]. Ойконім *Стриївка* (1463 р. – две Стриевце [AS I, s. 54]; 1592 р. – Стриївка – [КЗС І, с. 93]) походить від ОН **Стрий*, пор. ОН Стрик [Богд., с. 292], Стриєнко [СП, с. 337].

Церковно-християнське ім'я засвідчене в основі ойконіма *Тарасівка* – (1463 р. – Тарасовцы – [AS I, s. 54]; 1629 р. – Тарасівка – [Бар., с. 137]) – первісно відпатронімний ойконім на **-іvці**, а з XVII ст. ця назва фіксується з посесивним суф. **-іvk-a** – *Тарасівка*.

Уперше з XV ст. виявляємо також першофіксації складних ойконімів, які репрезентуються чотирма назвами поселень. Три з них утворено шляхом онімізації словосполучень: *Білокриниця* – (1438 – Блокриница – [Теод. ІІІ, с. 76]) – утворена шляхом онімізації словосполучення *біла криниця*; ойконім *Доброводи* – (1463 р. – Добра Вода [AS I, s. 54]; 1583 р. – Dobrowody [ŽD XIX, s. 130]) – утворений шляхом онімізації словосполучення *добра(і) вода(и)*; назва поселення *Новостав* – (1459 р. – оть Нового ставу [АЮЗР 8 / IV, с. 18]) – утворилась шляхом онімізації словосполучення *новий став*. Ойконім *Новосілка* – (1444 р. – z Nowosielec [AS I, 40, 64, 94]; 1545 р. – съ Новоселокъ – [Памятн. ІІ, с. 77]) – утворено від апелятива *новосілка* “новозасноване поселення” [6, с. 105], пор. *новоселець* “новий поселенець” [Гр. ІІ, с. 569], зміна однини на множину фіксується довідником адміністративно-територіального поділу 1967 року [АТП Т, с. 39].

Відапелятивні ойконіми проявляють незначну тенденцію зростання кількісного показника. У документах XIII ст. засвідчена лише одна першофіксація відапелятивного ойконіма *Стіжок*. Серед першофіксацій XV ст. ми виявили три ойконіми названого типу: *Лози* – (1482р. – Лозы [AS I, s. 81]) – утворений від апелятива *лоза*, мн. лози “зарості вербових кущів” [Мурзаев, с. 139]; *Обич* – (1441р. – Обычь [Теод. ІІІ, с. 130]) – утворений від апелятива *обіч* “схил гори; схил гори над водою; дорога по схилу гори” [Мар., с. 238]; *Устечко* – (1430р. – Устье [АЮЗР 7/І, с. 4-6], 1579 р. – Устечко [КЗС І, с. 67]) – утворений від апелятива *устечко*, що є демінутивом до *устя* “гирло ріки” [СУМ Х, с. 503].

Таку ж кількість першофіксацій (3) ойконімів на **-ець** на території Північної Тернопільщини знаходимо у писемних пам'ятках XV ст.: *Вербовець* – (1463р. – Вербовец [AS I, s. 55]) – ймовірно, ойконім *Вербовець* утворено від назви потоку чи іншого водного об'єкта. Безіменний потік, що

тече через вербові зарослі, міг у минулому називатись Вербовець. Можливо, назва *Вербовець* – це демінутив на **-ець** від назви поселення *Вербів* (Бер., Тр.). *Олексинець* (Новий) – (1463р. – **В**лексинець – [AS I, s. 55]) – це посесив на **-инець** від ОН *Олекса* < *Олексій*. Назва поселення *Островець* – (1463р. – Островець – [AS I, s. 55]) – утворена від апелятива *островець*, що є демінутивом від назви *острів*.

Одиничними фіксаціями представлені: а) конфіксальні ойконіми – *Залужжя* – (1463 р. – Залужжя – [AS I, s. 54]) – утворений від апелятива *залужжя* “місцевість за лугом”; б) відтопонімні назви – *Гніздичне* – (1463р. – Гнездична [AS I, s. 54]) – утворена, можливо, від гідроніма *Гніздична*; в) ойконіми з суф. **-к-а** – *Доманинка* – (1463 р. – Доманинка [AS I, s. 55]) – можливо, *Доманинка* – це демінутив від назв поселень *Доманиця* чи *Доманове*, що існують у сусідній Волинській області; не виключено також, що це посесивне утворення з суф. **-к-а** від ОН *Доманин* [СП, с. 126]; *Передмірка* – (1482р. – а *ПередмиркѸ* – [AS I, с. 79]) – можливо, утворений шляхом лексикалізації словосполучення *перед мірка* “поселення, яке виникло на місці площі, призначеної для новобудов”; г) субстантивованій прикметник – *Колодне* – (1463р. – “город Колоден” [AS I, s. 54], 1518р. – *Colodno* [AS III, s. 166-168]) – утворений шляхом субстантивації атрибута “*колоден двор (город)*”.

Отже, ойконімію систему Північної Тернопільщини XV ст. вважаємо сформованою, оскільки писемні пам'ятки цього часу засвідчують уже порівняно значну кількість назв поселень різних структур, які за характером своїх етимонів є слов'янськими назвами. Це насамперед відпатронімні ойконіми на **-івці, -инці**, відродинні назви на **-и/-і**, посесивні ойконіми з суфіксами ***-jь (*-j-е, *-j-а), -ів (<-овъ), -ин, -івка** та ін. Незважаючи на дещо пізні фіксації окремих ойконімів, більшість із них за характером їхніх етимонів та за топонімотвірними формантами можна також зарахувати до давньоукраїнського (княжого) періоду.

На теренах Північної Тернопільщини у XV ст. найпродуктивнішими були відпатронімні ойконіми на **-івці, -инці**. Такими ж вони були в XV ст. і на Буковині [3, с. 12], на Покутті вони займали в той час другу позицію [1, с. 29], а на Опіллі – третю [5, с. 13]. У документах XX ст. ойконімів цієї моделі на досліджуваній території не виявлено.

Другими щодо продуктивності першофіксаціями стали відродинні назви поселень – ойконіми **-и D -і**, а в XX ст. вони посідають перше місце за кількісним показником, оскільки з'являються опубліковані детальні списки поселень. Назви цього типу за чисельністю були також на другому місці в ойконімії Опілля XV ст., на Покутті – на третьому, а серед першофіксацій Буковини з цього століття таких назв не зафіксовано.

Третю позицію на досліджуваній території займають посесивні утворення на **-ів (<-ов), -ин**. У XX ст. кількість таких назв зменшується, і вони займають четверту позицію. На Опіллі та Покутті ці деривати були першими серед першофіксацій XV ст., а на Буковині займали друге місце, поступаючись кількісно ойконімам на **-івці, -инці**.

Збільшилась на території Північної Тернопільщини у XV ст. також кількість зафіксованих у документах архетипічних утворень на **-*їь (-*їе, -*їа)**: у писемних пам'ятках XIII ст. ми виявили лише один ойконім з суфіксом **-*їь**, у XIV ст. не зафіксовано жодної назви цього типу, а в документах XV ст. їх зафіксовано чотири. На нашу думку, це пов'язано насамперед зі збільшенням кількості відповідних історичних джерел, а всі ці назви, найімовірніше, першофіксації давно існуючих ойконімів. Свідченням архаїчності цієї моделі онімів є також їхній кількісний показник серед першофіксацій XX ст. – всього 0,4 відсотки від загальної кількості назв поселень досліджуваної території.

Невеликою кількістю персоназв у документах XV ст. представлені відапелятивні ойконіми та утворення на **-ець** (див. табл.).

Новою рисою ойконімії Північної Тернопільщини у XV ст., як і Покуття та Опілля, є поява ойконімів, утворених за допомогою форманта **-івка**, конфіксальних ойконімів, назв поселень, утворених шляхом субстантивації прикметників. Новотворами XV ст. на досліджуваній нами території є складні ойконіми, репрезентовані чотирма першофіксаціями, одним прикладом засвідчені відтопоніми утворення на ойконіми з суф. **-к(-а)**.

Продуктивність основних словотвірних моделей назв населених пунктів Північної Тернопільщини у XV та XX ст. (у відсотках)

№	Модель на	XV ст.	XX ст.
1.	-івці, -инці	25	–
2.	-и/-і	21	26,8
3.	-ець	5,7	2,3
4.	*-їь (*-їе, -їа)	7,7	0,4
5.	-ів(-ова,-ове, -ово)	7,7	6,9
6.	-ин	1,9	0,8
7.	-к-а	1,9	1,5
8.	-івк-а	7,7	8,4

Інші групи ойконімів

1.	метонімія	5,7	26,1
2.	конфіксація	1,9	0,8
3.	відтопонімні утворення	1,9	0,4
4.	субстантивіація	1,9	6,9

Скорочення

АТП Т – Тернопільська область. Адміністративно - територіальний поділ. – Тернопіль, 1967. – 142 с.

АЮЗР – Архивъ Юго-Западной России. – К., 1886. – Ч. 6. Т. I ; 7. Т. I, II, III; 8. Т. IV.

Бар. – Баранович О. Залюднення Волинського воєводства у I пол. XVII ст. – К., 1930. – 155 с. З картою Волинського воєводства, 1629 р.

Богд. – Богдан Ф. Словник українських прізвищ у Канаді. – Вінніпег, 1974.

ВІЛ – Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей. – К.: Наук. думка, 1996. – 335 с.

Гр. – Грінченко Б. Д. Словарь української мови /Зібр. ред. журн. “Киевская старина”. Надр. з вид. 1907 – 1909 рр., фотомех. способом. – К.: Вид-во АН УРСР, 1958 – 1959. – Т. I-IV.

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови. – К., Наук. думка, 1982. – Т. 1; 1985. – Т. 2; 1989. – Т. 3.

ІМС – Історія міст і сіл УРСР. Тернопільська обл. – К.: Голов. ред. УРЕ, 1973. – 640 с.

КЗС – Кременецький земський суд: Описи актових книг XVI - XVII ст. – К., 1959. – Ч. I-III.

Мар. – Марусенко Т. А. Материалы к словарю украинских географических апелятивов (названия рельефов) // Полесье (Лингвистика. Археология. Топонимика). – М.: Наука, 1968. – 303с.

Мор. – Морошкин М. Я. Славянский именовслов или собрание славянских личных имён в алфавитном порядке. – СПб., 1867. – 213 с.

Мурзаев – Мурзаев Э., Мурзаева В. Словарь местных географических терминов. – М.: Географгиз, 1959. – 303 с.

Памятн. - Памятники, изданные Временною комиссиею для разбора древних актов, высочайше учрежденною при Киевском военном, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. – Т. I – IV. – К., 1846 – 1859.

ПИВЕ – Памятники истории Восточной Европы. Источники XV – XVII вв. – Т.5. – М. – Варшава, 1999. – 607 с.

РИБ – Русская историческая библиотека, издаваемая императорскою археографическою комиссиею. – Т. XX, XXVII, XXX. Литовская метрика. – Т. I. – СПб, 1903, 1910, 1914.

РМ – Руська (Волинська) метрика: Регести документів Коронної канцелярії для українських земель (Волинське, Київське, Брацлавське, Чернігівське воєводства) 1569 – 1673. – К.: “Інтертехнологія”, 2002. – 984 с.

СП – Словник прізвищ: практичний словозмінно-орфографічний (на матеріалі Чернівецьчини) / Укладачі Н. Д. Бабич, Н. С. Колесник, К. М. Лук’янюк (гол. ред.) та ін. – Чернівці: Букрек, 2002.

СУМ – Словник української мови: В 11-ти т. / Голова ред. кол. І. К. Білодід. – К.: Наук. думка, 1970 – 1980. – Т.1 – 11.

Теод. – Теодорович Н. И. Историко-статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии. – Почаев, 1899. – Т. III.

ТЕС – Тернопільський енциклопедичний словник. – Тернопіль: ВАТ ТВПК “Збруч”, 2004. – Т. I. – 696 с.; 2005. – Т. II. – 706 с.

Туп. – Тупииков Н. М. Словарь древнерусских личных собственных имён: Записки отделения русской и славянской археологии русского археологического общества. – СПб., 1903. – 857 с.

ЦДІАК – Центральний державний історичний архів УРСР у Києві, ф. 22.

Кременецький земський суд, ак. кн. I – 35/1568 – 1623 pp.

AS – Archiwum ksiąg Lubartowiczów Sanguszków. – 1887. – Т. I; 1890 – Т. III.

Const. – Constantinescu N. A. Dicționar onomastic Romînesc. – București, 1963. – 468 p.

SG – Słownik geograficzny Królestwa Polskiego I innych krajów słowiańskich, t. I – XV. – Warszawa, 1880 – 1902.

Svob. – Svoboda L. Staročeska osobní jmena a naše příjmení. – Praha, 1964. – 317s.

Z dok. – Zbiór dokumentów Małopolskich. – Cz. 1-8. – Wrocław ets., 1963 – 1975.

ŽD – Źródła dziejowe. – Warszawa. – 1877. – Т. VI; 1889 – Т. XIX.

Література

1. Бучко Д. Г. Ойконімія Покуття: автореф. дис. ... докт. філол. наук. – Чернівці, 1992. – 35 с.

2. Бучко Д. Г. Походження назв населених пунктів Покуття. – Львів: Світ, 1990. – 144 с.

3. Карпенко Ю. О. Топонімія Буковини: автореф. дис. ... докт. філол. наук. – К., 1967. – 29 с.

4. Кордуба М. Що кажуть нам назви осель? – Львів, 1938. – 22 с.

5. Котович В. В. Ойконімія Опілля XII – XX ст.: автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Дрогобич, 2000. – 20 с.

6. Котович В. Походження назв населених пунктів Опілля. – Дрогобич: Відродження, 2000. – 156 с.

Розділ 2. ОЙКОНІМІЯ

7. Масенко Л.Т. Розвиток топонімічної лексики// Історія української мови. Лексика і фразеологія. – К.: Наукова думка, 1983. – С. 620 - 659.
8. Пура Я.О. Сучасні прізвиська Рівненщини. – Рівне, 1990. – 202 с.
9. Собчук В. Мережа оборонних споруд Південної Волині (серед. XIV – 1-а полов. XVII ст. // Середньовічні і ранньомодерні оборонні споруди Волині: збірник наукових праць / Під ред. В. Собчука. – Тернопіль: Астон, 2006. – С. 17 – 56.
10. Худаш М. Л., Демчук М. О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімі утворення). – К.: Наукова думка, 1991. – 268с.